

A BÁNYA

BÁNYÁSZATI, IPARI, KERESKEDELMI ÉS PENZÜGYI HETILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Dalszínház-u. 8. Telefon 23-33. Előfizetési árak: Egész évre 10.— K. Fél évre 5.— K. Egyes szám ára 30 fillér.	Főszerkesztő: Vécsey István Szerkesztik: Apsay V. János és Dr. Makai Aladár Megjelenik minden vasárnap	Hirdetési feltételek: Minden szó 4 fillér Kövér betűvel 8 „ Egész oldal, 1-szeri közlés 80 kor. Fél oldal 1-szeri közlés 40 „
---	--	--

Értesítés.

Az összes, a szerkesztőséghez intézendő levelek, küldemények ezután a következő címre küldendők: Apsay János szerkesztő Pesthidegkut. (Budapest mellett) A kiadóhivatali dolgok ezután is a Dalszínház-utca 8. sz. alá küldendők.

Néhány szó a jóléti intézményekről a bányamunkásügy terén.

Jóléti intézmények a munkásügy terén léteket az államnak, a községeknek, társulatoknak, közérdekű egyesületeknek és magánszemélyeknek köszönhetik. Az állam ebbeli feladatait, amint azt részben már nálunk is teljesítette, egyrészt törvényhozási intézkedések útján, másrészt gyakorlati alkotásokkal teljesíti. Ebbeli gyakorlati alkotások legsikeresebben ott létesülhetnek, ahol maga az állam, mint pl. nálunk vagy a szomszéd Romániában, maga is magánvállalkozó. Ilyen esetekben az államnak roppant tere kínálkozik, amelyeken belül jóléti intézményeket megvalósíthat. E tekintetben egyes nyugati államok bányavállalatainál a bányamunkások jóléti ügyét ma már valósággal mintaintézményeknek kell tekintenünk. Hazánkban, ahol a bányászat tetemes része a kincstár kezében van, nagy feladatok hárulnak a bányamunkásait eltartani hivatott államkincstárra, ha munkásai jólétét szíven hordani kívánja.

A jóléti intézmények létesítésének s fenntartásának kötelezettsége világszerte legfőként a községeket terheli legközvetlenebbül. A község egyebütt, csak úgy, mint nálunk, a szegényügyről nem is szólva, a munkásokról — jelen esetben pl. a bányavárosok s bányával bíró kisebb községek bányamunkásairól — a következő jóléti feladatok útján tartozik gondoskodni: csatornázás, vízvezeték, világítás, erő-

ellátás, közlekedés s ami ma a legfőbb: olcsó piac megteremtése útján. Ha még hozzá a község vagy bányaváros egyben külön magánbányavállalkozóként szerepel, úgy saját bányaal alkalmazottjai és bányamunkásai számára kénytelen különböző speciális jóléti intézményeket is létesíteni.

A jóléti ügygyel, főként külföldön, ma a közérdekű társulatok és egyletek egész hálózata törődik. Vannak olyanok, amelyek tisztán elméleti tevékenységet fejtenek ki, s vannak olyanok, amelyek azonkívül a gyakorlati alkotásokat tűzik ki főcélul.

A külföld jóléti intézményei között találni fogunk olyanokat, amelyek működése az összlakosságra vonatkozik, s olyanokat, amelyek a munkásosztály, kiváltképp pedig egyes munkásosztályok érdekeit, minők a bányamunkásoké, tartják szemök előtt.

Ami a magánbányavállalatok jóléti tevékenységét illeti, igaz, ez részben a magánbányavállalkozók saját jól átértett érdekeit szolgálja, ám azért e tevékenység is humanitárius, altruisztikus eljárás jellegével bír. Külföldön szerzett saját benyomásaim után kijelenthetem, hogy e tekintetben Anglia, Schweiz és Németország a legelső helyen állanak; ezeket követi Franciaország, Belgium és Ausztria. Olaszország és hazánk csak ezek után következnek.

A munkásjóléti tevékenységnek éltető ereje a megfelelő szervezés, Organum nélkül nincs élet. A nem eléggé szervezett munkásjóléti tevékenység, épen úgy, mint a szervezetlen jótékonyosság, anyagi erőpazarlással jár s gyakran célszerűtlen. Tapasztalatokon nyugvó tudományos utbaigazítás nélkül a bányamunkások jóléti intézkedései is gyakran óriási költségeket okozó vállalkozások volnának, amelyek e mellett haszonnal sem járnának.

A magánvállalkozók jóléti tevékenysége is csak ott jár sikerrel, ahol a munkásjóléti intézmények valamely központja a magánbányavállalatok jóléti tevékenységét is irányítani képes

s egyben az összes munkásjóléti egyletek szövetkezését hathatósan támogatja. A multak tervszerűtlensége s erőpazarlása volt az alkotója annak, hogy munkásügyi jóléti intézményeink, az egyes kormányok jóakarata, sőt tetemes áldozatai mellett is mind a mai napig a külföld mögött maradtak.

Tömegesség és szervezetség dolgában Anglia példája, célszerű berendezés és szakszerű vezetés tekintetében viszont Schweiz és Németország szervezetségei azok, amelyek mintát szolgáltathatnak bármely állam számára. A hézagosságok okát kutatva, nálunk is a legfőbb baj talán még mindig az, hogy a bányamunkást érdeklő jóléti kérdésekben a tettek terén nincs kellő számban oly ember, aki saját személyes tevékenységét a munkásjóléti ügy odaadó szolgálatának szánja. Az a társadalmi erkölcsi érzés, amely pl. Angliának műveltebb osztályait ma már egészen a társadalmi szükségletek személyes szolgálatának zászlaja alá sorozza, úgy látszik, ma még a legtöbb államban a kezdet legkezdetén áll.

Gy.

A bányabank.

(Levél a szerkesztőhöz.)

Sok év óta figyelemmel kísérem a magyar bányászatom terén felmerült és letárgyalt kérdéseket, de mondhatom, a t. Szerkesztő ur által megpendített „bányabank” eszménél fontosabb propositiót nem találtam és már csak ez okból is engedje meg Szerkesztő

ur, hogy a nagyfontosságú kérdéshez hozzászólva, az érdekelt bányásztársaim, valamint a magyar pénzkörök figyelmét e kérdésre újból felhívjam. A kérdéshez tehát hozzászólók és remélem, hogy a velem egy nézetben levő szakemberek sem fognak késni és ily módon ezen legfontosabb bányáügy a megoldás stádiumába tereitetik.

Az első kérdés, melyre válaszolni kell, az, vajjon szükséges-e a bányabank megalapítása és ha igen, miért szükséges az? Ez ideig is meg voltunk magyar bányabank nélkül, tehát jövőben sincsen arra feltétlen szükségünk, mondja a minden jó gondolattal megkésni szokott szegényes-züek hada. A helyes választ, az alapos indokolást csakis bányászatomunk siralmas voltának elemzése adhatja meg, miért is nem tartom felesleges-fáradozásnak és hiábavaló munkának, ha a magyar bányászat siralmas állapotát, hiányait és bajait kendőzés nélkül feltárjuk. Csak ha a bajt teljesen ismerjük, gondolhatunk a kellő oryoslásra, mivel a sajtó sebek letagadása a magyar bányászat tengődését nem szünteti meg. Kell, hogy bátor kézzel rámutassunk bajaink forrására.

A magyar bányászat legfőbb baja a kellő tőke hiánya. Minthogy ezen a legfőbb bajon csakis a tőke segíthet, nyilvánvaló, hogy a magyar bányászat eme baján a tervbe vett bányabank van hivatva segíteni. Valóban botrányos, szégyenteljes az a módszer, mellyel a magyar bányászatot épen azon hazai intézeteink kezelik, melyek-elsősorban hivatva volnának alapítások és befektetések útján a magyar bányászat fejlődését előmozdítani, megteremteni és fejleszteni. Mindenki tudja, hogy a magyarországi nagy bányavállalatok újabb bányákat nem szereznek, vagy ha ilyen objektumok nekik felajánlottak, akkor mindent elkövettek, hogy a

Csevegés a földről.

Irtá: Firkán Nándor.

(Folytatás.)

A százados süllyedések és emelkedések is a föld mélyében előforduló gázok kisebb-nagyobb nyomásával függenek össze. Kitérésre itt ritkábban kerül a dolog, habár az kizárva nincs. Chili partjai 1750-ben földrengés alkalmával mintegy 8—10 méternyire emelkedtek. Norvégia fjordos partjai ma is folytonos lassu emelkedésben vannak, Isztria ellenben folyton süllyed. A magyar alföld is régente tengernek a fenekét képezte, de lassu emelkedése következtében a tenger vize elfolyt.

Mindezekben röviden láttuk azt, hogy a tűznek, vagyis a vulkanizmusnak mily nagy szerepe jutott a föld felületének átalakításában, sőt ma is szünet nélkül észlelhetjük, miként tűnnek el a látatömegek folyása által völgyek és képződnek emelkedések és hegyek.

De nem csekélyebb változásokat idéz elő a víz. E hatalmas elem, mely földünknek legnagyobb részét borítja, pusztít, rombol és épít egyaránt szünet nélkül. Romboló és építő munkáját mechanikai és chemiai hatások alapján végzi.

Lássuk csak mechanikai hatásait. A hegy oldalán

felakadt forrás vize ér alakjában surran tova, medreiskét vájván magának. Több vizér összefolyásából csermely lesz, melynek bőségesebb vize már mélyebb barázdában folyik tovább. Csermelyek összefolyásából lesz a patak s több patak egyesüléséből folyó keletkezik, majd pedig több folyó a folyamot alkotja, mely a tengerbe ömlik. Minél nagyobb a víz tömege, annál nagyobb mederre van szüksége s e medert a víz maga vájja magának. Az esőzések alkalmával a patakok és folyók megduzzadnak s a tovarohanó víz árja útjában magával ragadja a laza földet, sőt a sziklát is diribdarabra zuzza, miáltal kisebb-nagyobb kavics keletkezik s ennek összezuzódásából a homok. A víz szüntelen árja magával viszi a homok rengeteg mennyiségét s azt a folyamok torkolatánál szüntelenül a tengerbe önti s így természetes, hogy a torkolat előtt a tenger fenéke egyre emelkedik. Ezen természeti tüneményt igen sok példával lehet igazolni. Az Amazon torkolata előtt levő Marajo szigete tisztán a homok szüntelen ömlésének köszöni létezését. A Missisipi torkolata valószínűleg a mexicói öbölbe, melyek egyre jobban széjjelágazódnak s nagyobb terjedelműekké lesznek. A Nilus deltája is folyton növekedik s kétségtelen, hogy Cairo valamikor tengerparti város volt, ma már Alexandriát találjuk a Földközi-

bánya birtokosától a terület elrabolható legyen, hogy a tulajdonost furfanggal ki lehessen játszani és fáradtságának gyümölcsétől meg lehessen fosztani. Megnevezhetjük az ilyen ügyleteket üzö „nagy részvénytársaságokat“, de ezt jelenleg feleslegesnek és időelöttinek tartjuk. De azt már most mint a rablás vakmerő üzését kell megbélyegeznünk, hogy a szemtelen csalással elért harácsolást „jó üzletnek“, „okos cselekedetnek“ szabadjon kulturállamban nevezni.

Bányászatunk egyik rákfeneje tehát a bányabirtokos kiforgatására utazó banditaság virágzása. Egy másik rákfene az a divatossá vált praktika, hogy bányászati nagy részvénytársaságaink némelyike ha potom áron megszerzett valamely bányaterületet, azt nem művelteti, tehát bányászatot nem rendez be, hanem parlagon engedi heverni a területet, csak hogy önön magának konkurrenst ne teremtsen. Ez a rövidlátó „bányászati“ rendszer főleg a kőszénbányák terén gyakori üzleti fogás. Es épen ezen „üzleti elv“ okozza a széninséget s a szén árának mesterséges felszórólását, ami tehát nemcsak a bányabirtokos érdekeit sérti, hanem a fogyasztó közönség kizsárolására is vezet.

A bányabirtokos és a magyar fogyasztó közönség érdekében fekszik tehát, hogy a felfedezett ásványtelepek ne csak „spekuláció“ tárgyai legyenek, hanem azok feltárássanak és művelés alá vétessenek. Ha ez megtörténik, akkor a magyar bányászatunk ügye nyert ügy és bányászatunk felvirágzásának többé mi sem állja útját. A bányabank tehát lehetővé teendi a bányaterületek feltárását, értékesítését és új bányák üzembe vételét.

És ezért neveztem én nagy horderejű eszmének a bányabank alapításának eszméjét és ez okból aján-

lom annak megvalósítását, mint a legfontosabb bányászati eseményt, azoknak, akik képesek, hivatottak, de kötelesek is a bányabank részvényeit jegyezni, illetve létesíteni. Reményilem, hogy „A Bánya“ tek. szerkesztője ezen életbevágó kérdés megoldásának mozzanatairól bennünket, magyar bányabirtokosokat mielőbb értesíteni sziveskedik. Szükségesnek tartom, hogy bányásztársaim is a dologgal foglalkozva, nézeteiket, véleményüket és tapasztalataikat „A Bánya“ útján közölni el nem mulasztandják,

Bányabirtokos.

A közösbank és az ércfedezet.

Egy alkalommal foglalkoztunk már azzal a kérdéssel, hogy milyen kilátásai lehetnek az önálló nemzeti banknak az aranykészlet megszerzését illetőleg.

Kimutattuk, hogy a nemzeti bank megfogja tudni szerezni a kellő aranyércfedezetet, csak nem szabad visszariadnunk. Tanuljunk ellenségeinktől, nézzük meg, miként teremtette meg s miként kezeli most a *közös bank* az ércfedezetet és látni fogjuk, hogy tapintatos, előrelátó politikával csodadolgokat lehet művelni.

Mint a P Sz. is írja, 1901-től kezdve ugyanis szokatlan nagy aranyözönlés indult meg a világgiacon, ideértve Németországot is, a monarchia és illetőleg a közös jegybank felé, amely törvény szerint köteles aranyat kedvező ártétel esetén bankjegyekkel megvenni. Bár csekélyebb, de tartós aranybeszerzést létesített a jegybank olyként is, hogy eladott és vett aranyat más pénzintézetektől, miáltal 6 év mulva 15 millió korona értékű véreli többletet ért el aranyban. A legfőbb követelménye az új rendszernek az volt, hogy a két állam kormánya aranyállomány jórészt vámokból áll elő. *Évente ilyen 100 millió koronát a két állam kormánya*

tenger partján. A Szt. Lőrinc folyam, mint a Felső-, Michigan-, Huron-, Erie és Ontario tavak levezető csatornája, ugyancsak rengeteg mennyiségben szállítja a homokot a Szt. Lőrinc-öbölbe, miáltal azt lassacskán betömi s kétségtelen, hogy az öböl valamikor a Szt. Lőrinc folyamnak medre lesz. A példának egész sorozatát lehetne még felhozni, melyek a víznek ezen építő hatását igazolhatnák.

De amint épít, ép úgy rombol is. A völgyek képződése a víz romboló hatásának a következménye. E romboló hatás olykor szinte a szemünk előtt folyik le. A föld felületének átalakulásában 25—30 év egy másodpercnyi időnek sem felel meg s így a természeti átalakulások megfigyelőjének alkalma nyílik saját szemével észrevenni a víznek romboló erejét. Hazánkban egyebek között Szepes vármegyében magam észleltem ily szembetűnő átalakulásokat Lőcse város határában a Drávec felé vezető országút mentén. É helyen 17 évig nem fordultam meg s két évvel ezelőtt arra járván, szinte reá sem ismertem e vidékre. A homokos, kavicsos hegyoldalakat az esőzések alkalmával alázuhanó víz teljesen elmosta, úgy hogy egy egész domb-sorozat van eltűnőfélben.

Az idő vas fogával harcot folytató gránit hegy-óriások is szünet nélkül pusztulnak a víz romboló

hatása alatt. A Magas-Tátra büszke ormái is egyre pusztulnak. Amint tavasszal a hó olvadása megindul, a víz a repedések és szakadékok közé csurran, s ott megfagyván, repeszt. A repesztéseket olykor van alkalmunk saját szemünkkel szemlélni, amint a leszakadt sziklák a mélységbe alázuhannak, ezer és ezer részre esvén szét.

A tenger hullámozása is pusztító hatással van. Példa rá Németalföldön a Zuider-öböl, mely valaha bizonyára szárazföld volt. A laza talaj azonban nem tudott a dagály okozta hullámoknak ellentállni s így a tenger vize azt lassan elmosta. A további pusztulást csak erős mólószerű építményekkel lehet ellensúlyozni.

A hógörgetegek (lavinák) az Alpésekben ma is szörnyű pusztítást visznek véghez. A jégárak (gletscherek) okozta morénák és vándorkövek mindmegannyi bizonyosságai a víz hatalmas mechanikai erejének. Ez erőnek köszönik keletkezésüket a neptuni kőzetek (Neptun = a víz istene), amilyen a konglomerát, breccia, homokkő stb. Krassó-Szörény megyének ruszkabányái völgye igen szép példa erre, ahol a konglomerát hatalmas kiterjedésű hegyláncolatot alkot. Nem csekély változásokat idéz elő a víz kémiai hatása. E hatás főleg az oldásban nyilvánul. Hazánkban is a víznek ezen hatása nagy szerepet játszik, amennyiben

eddig magánbankoknál helyezett el csekély kamatozás mellett oly kötelezettség fejében, hogy az az illető bankok a kormányoknak külföldi fizetések eszközlése végett meghatározott időpontokban megállapított összegeket bocsássanak rendelkezésére.

Most azonban központosítás történt úgy, hogy ezen aranyállomány a banknak adatott át, amely a közérdeket szolgálja s ha nyereségét szerez is, ennek felét, néha $\frac{2}{3}$ -át is az államnak adja át. Az aranykészletek előbb szétforgácsolva voltak, miáltal a valutaárfolyam mesterséges emelkedése és magas kamatláb állhatott elő. most ellenben összegyűjtve az arany, a valuta szilárdítására és alacsony kamatláb állandósítására sikerrel volt alkalmazható.

Több mint egy évi erőfeszítésére került a jegybanknak, míg a koncentrálásra reávehette a két kormányt, amelyek sok évi összeköttetésben állottak a magánbankokkal, főképen a mindenható Rotschild-csoporttal s amelyeknek különböző politikai áramlatokkal is kellett küzdeniök Budapesten és Bécsben. Végre 1901. aug. 8-án Ischlben, a bankkormányzó lakásán létre jött a megállapodás.

A pénzügyminiszterek köteleztettek, hogy ezen túl összes aranyjövödelmeiket a jegybanknak adják át kezelésbe és általa végeztessék nemzetközi fizetéseiket is.

A bank kötelessége ezzel szemben az, hogy kamatoztatja ezt az aranyat és kezeli is; vagyis ő eszközli a kormányok fizetéseit nem csupán a kormányok pénzkészletéből, hanem olyként is, hogy azoknak utatására bankjegyekért idegen értékeket vásárol.

A bank vállalkozott arra is, hogy bár a kötelező készfizetés még törvénnyel elrendelve nincsen, mégis a belföldön fakultative aranyat hozand forgalomba.

Majd pedig a pénzügyminiszterek példájára, kik a vámjövödelmet kezelik, hozzájárultak a megegyezéshez a vasúti és kereskedelmi miniszterek, kik a vasut, posta, táviróforgalom stb. révén jelentős faktorai a nemzetközi fizetések rendszerének. Csakis az ischli konfe-

rencia óta lépett életbe a nemzetközi fizetések ezen rendszere és csak ezóta képes a bank teljes erővel, mint a nehéz áldozatok árán megszerzett aranyérték őrizője ténykedni.

Már régebben fennállott a bank keretében a devizaosztály, melynek feladata a készfizetések felvételeig az, hogy 60 millió K értékű devizát kezeljen a bankjegyek fedezete gyanánt. Mig azonban az aranykincs kevés volt, vagyis a mig a két állam aranyát nem a bank kezelésére bizta, ezen osztály tevékenysége csekély volt és nem birt közérdekkel. Mihelyt azonban a kormányok aranykészletük átutalásával a banknak a nemzetközi fizetések monopóliumát juttatták, egyrészt a magánbankokról a deviza- és valutaüzletből származó jövedelme 1905-ig felénél is alábbra csökkent kormánypénzek hiányában, másrészt a bank a devizaosztályt úgy szervezte, hogy az a kormányoknak oly szolgáltatást tesz, mintha az állami igazgatás egyik ága lenne; a publikum pedig a nemzetközi piacra vonatkozó szükségletét elégítheti ki általa, vagyis minden időben a legkedvezőbb feltételek mellett adhatja el és veheti a világpiacok devizáit és értékeit. Ugy az egyik, mint a másik ténykedés azonban ugy eszközendő, hogy a bank fémkincse lehetőleg érintetlen maradjon; vagyis a nemzetközi fizetésekre lehetőleg devizák fordítandók; ezenkívül lehetőleg beszámítások alkalmazandók. Természetesen kerülni kell az agio vagy diskontemelés előidézését is.

E feladatok betöltése sokoldalú ténykedést kíván. A banknak a külföldi piacon nagy bankoknál állandó biztos követelésekkel kell birnia s ezenfelül a devizaforgalmat is naponta a megfelelő irányba terelni. A piac helyzetének, a valuta állásának s a közönség szükségletének megfelelően a bank vagy vásárol devizákat bankjegyen, esetleg chequen avagy elad ilyeneket bankjegyekért, külföldi chequért, idegen bankjegyért vagy aranyért. Esedékes devizák bevonatnak vagy hosszabb lejáratuak által beváltak; a felek kívánságára devizák vagy idegen bankjegyek, esetleg szükséges aranypénzek is köl-

az ásványvizek keletkezésüket a víz oldóképességének köszönik. Ismerünk keserű, savanyu, sós, vasas, kénes, jódos, meszes vízforrásokat, mindmennyi ugynevezett ásványvizek, melyeknek rendszerint gyógyhatásuk van. Szembetűnően nyilvánul a víz kémiai hatása a cseppkőbarlangok képződésében, amennyiben a víz lassu oldás által a mészkőhegységek belsejében üregeket alkot, melyeknek tetejéről alácsöpögve, felülről lefelé lógó stalagtitokat (mészkőcsapok) alkot, melyek hasonlóak az ereszről lefelé csüngő jégcsapokhoz. E stalagtitokról a meszes víz lecsöpögve, alulról felfelé emelkedő csapok, a stalagmitok keletkeznek. Mindkettőnek összeérése esetén egész mészkőoszlopok fejlődnek. E fejlődést akár az aggteleki (Gömörmege), akár a szepesbélai cseppkőbarlangban láthatjuk.

Hatalmas átalakulást idéz elő a víz oldó hatása a budai mészhegységben, melyet folyton elmálaszt s amennyiben a szénsavas mészhez szénsavas magnesium is hozzájárul, kész a dolomit, melynek homokja kitűnő suroló szer. Égetve bécsi mész néven igen jó fémtisztító anyag.

Az elmálásban levő mészkőhegységek egyik igen kellemetlen jellemvonása, hogy az illető vidék szegény forrásvizekben. Oka annak az, hogy a föld mélyéből előtörő vizet a mész elnyeli. Borsodmegyében a Bükk-

hegységben helylyel-közel órákon, sőt napokon át lehet bolyongani anélkül, hogy forrásvizre akadnánk.

Nagy szerepe jut a földkéreg átalakításában a növényeknek és állatoknak is. Ismeretes dolog, hogy a kőszén, turfa, petroleum a növények korhadásának eredménye. A krétaképződés, a korallszigetek pedig állatok meszes héjainak, illetve váladékának eredménye. Az ausztráliai szigettengerben nagy kiterjedésű korallszigeteket találunk, melyek olykor eltűnnek, majd ismét a tengerszínből előbujnak. Igen veszedelmes az ilyen korallzátonyok között való hajózás, mert a hajót igen könnyen meglélik és az elmerülés veszedelmének teszik ki.

Csak igen rövid és futólagos vonásokban vázoltam a földünk felületén és annak belsejében szünet nélkül végbemenő változásokat, ékes bizonyágául annak, hogy a tűz és víz, állatok és növények folytonos munkában vannak. A természet pihenést nem ismer, itt is érvényesül a szorgos emberi kezét dicsérő munka. Az élet nyomában halál jár és a halál új életet fakaszt. Miként az ember születik, növekedik s fejlődésének tetőpontja után hanyatlik és elhal, ép ugy a természeti erőknek egymásra való hatásai teremtenek, hogy a bekövetkezendő pusztulások révén újból alkossanak. Ez az igazi „örök mozdony”!

csön adatnak. Végül a bank át is utal devizákat, avagy más követeléseket a külföldre ottani követeléseinek kiegészítése végett. Fizetési terminusainak megfelelőleg gyűjt a bank devizákat az állam által teljesítendő fizetések céljára. Gondoskodnia kell megfelelő aranypénz-mennyiségről is és a piac, avagy a két állam szükségleteinek megfelelő aranypénzemetet beszerezni.

Érdekesek a banknak vámaranyutalványai. Ezeket a felek bármely bankintézetnél kaphatják és az aranyban fizetendő vámmilletékeket ezekben róhatják le. Ez az eljárás első sorban a pénzmanipuláció egyszerűsítését célozza. A fél a banknál gyorsan és hitelesen tájékozódhatik afelől, hogy mely pénznemet alkalmazhatja legelőnyösebben, a vámtisztviselő fel van mentve az idegen és kereskedelmi érmék átszámításától; a vámpénztárnak nem kell foglalkoznia az arany átvételével, mérlegelésével, sortírozásával és elszállításával más pénztárhoz vagy a bankhoz, hanem beküldik ehelyett a vámaranyutalványokat, melyeket a bank minden további manipulálás nélkül az illető állam arany számlájának javára ír és rendelkezik a bankok általa vámaranyutalványokért bevételzett érmék felett.

Ami pedig a jegybank aranyüzletének terjedelmét illeti, a bankkormányzó adatai szerint a két állam fizetési mérlegének kiegyenlítésére 1900-tól 1905-ig transzaksiók a következő összegekben eszközöltettek:

	font sterling	franc	márka
1900	52 millió	270.1 millió	1047.7 millió
1901	56.2 "	593.3 "	1312.5 "
1902	66.7 "	715 "	1531.4 "
1903	98.3 "	891.8 "	1275.1 "
1904	86.6 "	603.8 "	2283.7 "
1905	55 "	807.7 "	2067 "

E nagy summák dacára sikerült a valuta árfolyamát a fenti évek alatt kedvező helyzetben fentartani, mint ezt a német, londoni, párizsi devizáknak a budapesti és bécsi börzén jegyzett átlagos árfolyamai mutatják.

Bar, mint említve lőn, a monarchia a kötelező készfizetéseket még fel nem vette, mégis a két kormányral való megbeszélés értelmében 1901-től kezdve fakultative aranyat kezdett forgalomba hozni. Miként a kormányzó 1906. október 2-iki előadásából kitűnik, az ilyenként forgalomba hozott összeg több mint 1¼ milliárd arany korona. Ebből állandóan a belföldi piacon van ¼milliárd korona. A többi 1 milliárd sem a takarékos emberek kasszájában el nem tűnt, sem a külföldre ki nem ment úgy, hogy soha többé vissza ne térjen — amittől annyira félték — hanem fizetések és pénzváltások útján normálisan visszafoly a bank pénztárához.

Az 1907. dec. 31-iki zárószámadások szerint a bank aranykincse: 1.099,393,421 korona 12 fillér, ehhez járul még a külföldi aranyváltók 60 millió koronányi összege, amely készfizetések felvételéig szintén az ércikincsebe számít.

Az előadottak után kiváló érdeklődéssel bírhat a bankkamatláb változásának vizsgálata. Több mint 3 év alatt (1902. február 5-től 1905. okt. 19-ig) 3¼% diskontot tudott fentartani, azután a valuta védelme céljából 4, 4½ vagy az 1907. év rendkívüli eseményei folytán 5, sőt 6%-ra kellett emelni. Erre nézve a folyó évi február 3-iki részvényesi közgyűlésen tett üzleti jelentés így nyilatkozik:

„A külföld kedvezőtlen kamatviszonyai folytán tetemes nehézségekbe ütközött részünkről a nemzet-

közi fizetések teljesítése a két állam részére. Devizáink egyrészét realizálni kellett; midőn pedig láttuk már az év elején, hogy az áru kivétel elégtelen a később teljesítendő fizetések fedezetére, nem haboztunk nagy mennyiségű aranyért devizákat vásárolni, miáltal a hazai termelés részére alacsony kamatlábat biztosítottunk jó időre. Csak június végén láttuk szükségesnek a rátaemelést is foganatosítani 4¼%-ról 5%-ra. Midőn pedig novemberben az amerikai pénzváltás tetőpontját érte és az összes jegybankok a legmagasabb kamattételekhez folyamodtak, elhatároztuk a 6%-ra való felemelést, amely érvényben maradt az év végéig, dacára a szomszéd államok jóval magasabb kamatlábjának. Deviza és értékűleteink tételei 2966 3 millió koronát értek el és az 1906-iki évvel szemben 1¼ millió bevételi többlet mutatkozik.

Mindebből kitűnik, hogy a bank mily óvatosan jár el a valuta érdekeinek őrzésében és mennyire igyekszik a rátaemelést a legvégső esetre szorítani. Különösen a deviza-osztály tesz nagy szolgálatokat az ipar és kereskedelemnek. A jegybank 1901-iki szervezete óta nemzetközi szerephez jutott és mind nagyobb elismerést nyer a monarchia kereskedő világában, nyugat Európa pénzügyi köreiben, sőt Északamerikában is, ahonnan már néhányszor jöttek kiküldöttek ezen berendezések tanulmányozására. Különösen elégtételül szolgálhat az is, hogy epen az utóbbi napokban fogadta a jegybank a német birodalmi bank kiküldötteit hasonló célból.

BÁNYAHIREK.

Olvasóinkhoz. Több oldalról történt érdeklődésre tisztelettel értesítjük i. t. olvasóinkat, hogy a „Bányászati Évkönyv” szerkesztését megkezdtük. Tisztelettel kérjük, hogy a kibocsátott levelet s a kért adatokat hozzánk mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

A szerkesztőség.

Forrasztás és metszés hidrogén-oxigénlánggal. Az osztrák mérnök- és építész-egyesület február havi ülésén Kavan mérnök és Lulli francia igazgató egy előadás kapcsán bemutatták a francia Compagnie Oxhydrique Internationale forrasztó és metsző-eljárását s a hidrogénnek és oxigénnek elektrolitikus uton való előállítását. A kísérletek vonatkoztak alumínium, acéllemez, sárgaréz és ólom forrasztására, 30 mm. vastag vaslemeznek úgy egyenes, mint szabálytalan vonalban és derékszög alatt való szétmetszésére, 60 mm. vastag acélrud, valamint egy vasuti sín szétvágására, 20 mm. vastag vaslemeznek szabályos lyukasztására és az oxigén-izzófénnyel való képvetítésre. A kísérletek igazolták, hogy ezzel az eljárással úgy vékony, mint vastag vas-, acél-, réz-, alumínium- és ólomlemezeket lehet autogén módon a legtökéletesebben összeforrasztani s vas- és acéllemezeket, egészen 150 mm. vastagságig, tetszés szerinti alakban és irányban könnyen és biztosan szétvágni. Az eljárás alkalmazása igen kiterjedt, nemcsak vasszerkezetek, gépek, gőzkazánok és készülékek gyártásánál, hanem javításoknál és átalakításoknál is, különösen oly tárgyaknál, amelyeket nem lehet a gyárba szállítani, hanem helyben kell kijavítani.

A hidrogén- és oxigén-gázt egy „elektrolyseur“-ben fejlesztik s munkájukban oly gázkeverőt használnak, amely abszolút bizossággal működik.

A kormány petroleumkutatásai. Ismeretes, hogy a kormány még az elmúlt 1907. évben elhatározta, hogy a magánvállalatok által petroleumra eszközendő furások állami támogatására szolgáló alapját ezentul csak a saját maga által eszközendő furások költségeire fogja fordítani, hogy tehát a magánfurásokat többé anyagilag támogatni nem fogja.

Most arról értesülünk, hogy a pénzügyminiszter, aki a petroleumkutatások kérdését ezután nagyobb gonddal fogja kezelni, már legközelebb megindítja a furási munkákat: és pedig — a szakemberek véleménye alapján — Zboró-Komarniktól kiindulva, a Kárpátok hegykoszoruja mentén le Erdély felé. Természetes, hogy ezen nagyarányú furások sok évre fognak megoszlan.

A szén pótlása A szénmizériák enyhítésére új módszert javasolnak Németországban, nevezetesen azt, hogy a szenet a bányában változtassák gázzá és a szén helyett a hajtóerőt továbbítsák. Technikailag ez lehetséges, de a kereskedelmi előnyök még nincsenek beigazolva. Most egy nagy francia bányavállalat ez irányban nagyszabású kísérletet tesz. A Société des Houillères de Rouhamp a bányái mellett 30.000 lóerejű áramfejlesztő telepet rendezett be, mely a Vogézeknek egy nagy ipari vidékét fogja világításra és hajtásra való árammal ellátni. Annyi bizonyos, hogy ha a szenet villamos áram alakjában olcsón lehet nagyobb távolságokra szállítani, akkor a waggonhiány kevesebb kalamitást fog okozni.

Új kőszénbánya. Tudósítónk jelenti, hogy Zólyom megye Breznóbánya város határában a vasúti állomástól 10 pernyi távolságban Czanderna József és társa breznóbányai lakosok 8—12 méter mély két kutató aknával és egy 16 méter hosszú kutató tárnával igen jó minőségű kőszent fedeztek fel. A széntelep vastagsága 70—80 cm, sőt 150 cm. vastagságu is előfordul.

Nevezettek a kőszénből vett próbát a budapesti m. kir. földtani intézet által vegyelemezették s a nevezett intézet a kőszén hőfokát 6114 kalóriában állapította meg, s ebből látható, hogy a talált szén minőség tekintetében jobb a Salgótarjánvidéki bányaszénnél.

Minthogy azonban a két kutató kellő tőke hiányában rendszeres bányüzemet létesíteni alig képes, a közigazgatás tekintetében ajánlatos lenne, ha a talált széntelepet a kellő tőkével rendelkező nagyobb vállalatok, vagy pedig a kir. bányakincstár szerezné meg.

Az illetők a szénjog megszerzése iránti szerződést az érdekelt földtulajdonosokkal már is megkötötték.

Pénzügyi, ipari és kereskedelmi hírek.

Korlátolt felelősségű társaságok Magyarországon. Az új kiegyezés, valamint a német kereskedelmi szerződés életbelépte óta Magyarországon az a különös helyzet állott elő, hogy a német és osztrák korlátolt felelősségű társaságok nálunk elismertnek, ellenben magyar korlátolt felelősségű társaságok nem alakulhatnak és jogilag el nem ismertnek. Ezen a hiányon, melyet ipari és kereskedelmi világunk mélyen érez, a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége akként kíván segíteni, hogy a korlátolt felelősségű társaságokról külön törvényjavaslatot készített s ezt egy bizottság által Hatvany-Deutsch Sándor elnöke alatt kiváló szakértők bevonásával már régebb idő óta tárgyalatja. A bizottság hétfőn, negyedikén, újra ülésre összegyűl, azért, mert a kormány által beterjesztett adóreform törvényjavaslatok semminemű rendelkezést nem tartalmaznak az iránt, hogy a korlátolt felelősségű társaságok adózása, mely elvek szerint fog megtörténni, holott az adókérdés tisztázása a lét és

nemlét problémáját jelenti az egész ujalakulatra nézve. A bizottság, melybe az igazságügyminiszterium dr. Barna Ignác táblabírója, a kereskedelmi kormány pedig Neumann Károly osztálytanácsost küldte ki, e fontos kérdésre nézve kívánja indítványát megszövegezni.

Szapári kőszénbánya r. t. cég alatt a szapári kőszénlelhelyek kiaknázására 1 millió korona tőkével új vállalat alakult. Vezérigazgató Klement József.

A m. kir. állami vasgyár Zólyombrezón — a Garam vizierejének felhasználásával — Garamhidvégén elektromos telepet fog létesíteni.

A „Kühne“ mezőgazdasági gépgyár r. t. május 5-én tartotta alakuló közgyűlését a Hazai bank égisze alatt. A részvénytőke 2 millió korona. A cég tagjai az összes részvényeket átvették, akiknek kezében a gyár vezetése ezentul is megmarad.

Első horvát gépgyár és vasöntőde r. t. cég alatt Zágrábban új gépgyár és vasöntőde alakult 400.000 korona alaptőkével.

Esztergom városa elhatározta, hogy az elektromos mű kibővítési költségeire 170.000 korona kölcsönt vesz fel.

Magnezitgyár Csetneken. Mint lapunknak írják, egy magdenburgi konzorcium nagyszabású magnezitiparvállalatot alapít Gömör megye Csetnek községében, ahol harminc holdnyi területet is vásárolt. A konzorcium egy millió koronát fog az új iparvállalatba befektetni.

Szabadalmi hírek.

Az elmúlt héten az alábbi szabadalmakat jelentették be. A bejelentett találmányok egyelőre jogtalan használat ellen védelemben részesülnek; 60 napon belül ezen bejelentések ellen fel lehet szólni. Érdekelt feleknek bővebb felvilágosítással szolgál a szerkesztőség.

1. **Eljárás magas hőmérsékletnél szivós sárgaréz előállítására.**

A sárgaréz tudvalevőleg 300—550 Celsius között oly merev, hogy alkalmatlan a megmunkálásra. Ezen merevség azonban megszűnik, ha foszfort teszünk hozzá oly mennyiségben, hogy a megmunkálásra kész sárgaréz 0.03—0.1% foszfort tartalmazzon.

2. **Eljárás vas cementelésére; fűtésre, világításra alkalmas gáz előállítására, valamint a vasnak ezen gázzal való cementelésére.**

Hüvelyes vetemények gyümölcsét szárazon lepároljuk és zárt kazánban hevítjük; az így keletkezett gáz a feltaláló állítása szerint fűtésre és világításra ép oly alkalmas, mint a vas cementálására.

3. **Eljárás arzenklotúr leválasztására folyadékokból.**

4. **Aláducolás nélküli emelhető és sütyeszthető mintaállvány vasbetonfödém szerkezetek és hasonlók részére.**

5. **Műköprés forgó mintázóasztallal.**

6. **Eljárás cellulóznak fakéregből való előállítására.**

7. **Pehelyalakjától megfosztott amorfanyagból, mint pl. grafitból, festőanyagból vagy más eféléből és nem vizes közetből, mint pl. olajból, kencéből vagy más eféléből álló keverék, valamint eljárás annak előállítására.**

8. **Eljárás a kazein klórozott és egyidejűleg oxidált származékainak, valamint ezeknek csersavval való vegyületeinek előállítására.**

9. **Vasuti keresztalj kicserélhető fatuskóval.**

10. **Eljárás és készülék folyadékoknak szénsavval való telítésére.**

Megadott szabadalmak. Az elmúlt héten az alábbi találmányok szabadalmaztattak. Érdeklődőknek bővebb felvilágosítással szolgál a „Bánya” szerkesztősége.

1. Eljárás kénessavnak víztartalma elégségi gázokból a gázkeverék lehűtése segélyével való kiválasztására.
2. Eljárás tűz-, víz- és fagyálló szteatitműkö és szteatithabarcsmassza előállítására.
3. Ujitások acetylenfejlesztő készülékeken.
4. Berendezés világítási és fűtési célokra való gázok komprimálására.

KÜLFÖLD.

A vasérc- és a szénbányászat Peruban. A bányamivelésben eléggé elmaradt Peruban újabb vasérctelepek feljárásával lassanként a vasipar is nagyobb jelentőségre kezd emelkedni. Dusabb vasérctelepeket találunk a köztársaság legészakibb részén fekvő Piura tartományban. Tambo-Grande kerületi székváros közelében. A bányatelepek a legközelebbi tengeri kikötőhelytől, Paitától 97 kilométernyire fekszenek; ámde ezt a távolságot ma már elsőrangú vasútvonal köti össze egymással s így annak jövője biztosítottnak látszik. A bányák termékét a nehezen hozzáférhető, sziklás ösvényeken biztosan lépkedő ösvények szállítják a közel vasúti állomás raktáraihoz. Az itteni bányák vörös vasérc kvarc társaságában jelenkezik. A legutóbbi 3 féle vasérc-analízis itt 36,4%, 26,2% és 51,50% vasat mutatott. Ventures limai egyetemi tanár a tambo-grande-i vasérctelepek hosszát 1050, szélességüket 700 méterre teszi; Duval ezeket sokkalta többre becsüli.

A perui szénbányatelepek a jibitói végállomástól 92 kilométernyire fekszenek. A bányák a paita-piurai vasútvonal mentén húzódnak északnak s csupán 135 kilométernyi távolságban fekszenek az imént említett tambo-grande-i vasérctelepektől. A Jaguay-Negróról elnevezett perui kőszénbányák szene a legújabb analízis szerint 86,96% szilárd szénanyagot, 2,54% kén, 2,15% hamut, 0,26% vizet stb. tartalmaz. Közvetlenül a Csöndes-Oceán partmellékén, a Paita kormányzóságban fekvő Tumbes közelében mesés gazdagsága barnaszéntelepre bukkantak újabb, amelyek nagy iövöt is jósolnak.

Vas és vasárak tarifakedvezményei. Az osztrák államvasúti igazgatóság, amidőn az osztrák államvasutak helyi tarifájának vasárak csoportjának több tételét érvényen kívül helyezte, hozzájárult ahhoz, hogy az 1907. év végéig fennállott osztályozó rendszer szerint való tarifamérséklések a vámvonalon kívül eső területekre, valamint Magyarországra való szállításoknál még bizonyos átmeneti időn belül is érvényben maradjanak. A kivitelre nézve az eljárást az áruosztályozás szokásos formulázása alapján valószínűsítették meg. A Magyarországra való szállításokra nézve azonban eredetileg az volt a szándék, hogy tarifaengedmények főleg relációk szerint az illető közvetlen díjtételekben jussanak érvényre. Miután azonban e szándék megvalósítása elé nehézségek gördültek, az osztrák államvasutak igazgatósága most elhatározta, hogy a Magyarországra irányuló forgalomra nézve ugyancsak a vámkülföldre irányuló forgalomnál követett eljárást fogja alkalmazni. Ennek értelmében az osztrák államvasutak helyi árutarifájához április 1-én kiadandó póttarifa azt a rendelkezést tartalmazza, hogy június 30-áig terjedő érvénnyel, amely időpontra az ügy végleges rendezése várható, az 1907. december 31-éig fennállott

deklasszifikációk, miként az exportforgalomra nézve, úgy a Magyarországra, valamint az okkupált tartományokba irányuló forgalomra nézve is fennállanak.

Románia petrolcuntermése 1907-ben. A „Moniteur de pétrole roumain” szerint a romániai főbb petrolcunvállalatok 1907. évi nyersolajtermelése — magánjelentések adatai szerint, a hivatalos adatok közlésének fentartásával — a következő (a zárjelbe foglalt számok az 1906. évre vonatkoznak.) Steana Romana 355.634 (273.791), Regatul Roman 198.588 (121.631), Bushtenari 129.054 (132.818), Romano Americana 88.181 (43.495), Telega Oil Co. 49.451 (55.382), Internationale 42.213 (42.116), Trajan 41.267 (22.473), Astra (C. M. Pleyte) 35.122 (37.735), Colombia 30.719 (27.784), Aquila Franco-Romana 18.833 (13.479), Nafta 11.329 (9.961), Arnheemse Petr. Maatsch 11.213 (12.289), Alpha 4.682 (—), Olondeza Romana 3013 (8105), Italo Romana 1200 (1152), Gallo Romana 7500 (7433), Eberhardt, Marhcera & Co. 635 (2506), Netherlande Petr. Maatsch 1000 (1542), Matitza 650 (796), összesen 1.030.384 (804.488) tonna, vagyis 225.896 t-val több, mint az előző évben.

Gyujtószinórok bevétele Transzválba. Jóhannesburgi cs. és kir. konzulátusunk jelentése szerint Transzvál bevételében a nagy bányáipar következtében a gyujtószinóroknak nagy szerepük van. A gyémánt- és újabb a szénbányák igen nagy mennyiségű gyujtószinórt fogyasztanak, úgy hogy ezzel az üzletággal mindenesetre igen érdemes foglalkozni. A piac felvevő-képessége növekedőben van. Érdeklődők a m. kir. kereskedelmi muzeumban képviselőt megszerzése szempontjából tájékozást szerezhetnek.

Vanadium. I. Kont Smith Pittsburgból adatakat közöl Dél-Amerikában nemrég felfedezett vanadiumtelepekről. A kénege-érc főképp Peruban fordul elő s közvetlenül Pallas kikötőjébe szállítják. Eddig 5 telér létezéséről tudnak, ezek közül a művelés alatt álló 5 méter vastag. A szerző pontos analíziseket közöl az ott feltalált ércekről. A vanadium beszerzésénél előbb a spanyol ólomércet birtak nagy fontossággal, melyekről a szerző szintén pontosabb összeállításokat közöl. Erre ismerteti a vanadium-acél jelentőségét, összetételét és tulajdonságait.

London kőszénfogyasztása. A tengeren, vasúton és csatornákon Nagy-Londonba szállított szénmennyiség, nemrég megjelent hivatalos kimutatás szerint, 1906-ban mintegy 16 millió tonnát tett ki. Ez, az eddig legnagyobb szénmennyiség, az előző évet kerekén 322.000 tonnával haladja meg s magát az 1900-ik rekordévet ¼ millió tonnával szárnyalja túl. A brit hivatalos adatok nem terjeszkednek ugyan ki a különféle szénemekre, de feltehető, hogy a házi szükséglet túlnyomóan vasúton jött; a tengeren behozott 4 millió tonna nagybára gázzsén. Tranzito forgalomban aránylag kevés szén jön Londonba; az utolsó években a kivitel 119.424 tonnát tett ki, ebből volt 30.035 tonna kőszén, 88.888 tonna koks és 501 tonna brikett. Ehhez jö még 38.369 tonna kőszén és 5064 tonna koks, melyet a parti hajózás felé és 117.210 tonna bunkerszén, úgy hogy a fogyasztás Londonban és környékén legalább 13 millió tonnára tehető. Ha a brit metropólis lakosságának számát 7 millióval számítjuk, úgy egy lakosra valamivel több mint 2 tonna jut a szénfogyasztásból, holott ugyanezt az egyesült királyságok összlakosságára vonatkoztatva, a fogyasztás fejenként 4 tonnának adódik. Ebből az arányból látható, hogy az országnak sokkal kifejezettebb ipari jellege van, mint a fővárosnak, mely első sorban kereskedelmi központnak tekintendő.

Az amerikai petrolcunvám. Melbournéből sűrűn jönnek: A képviselőházban tegnap a petrolcun-vám ügyében folyt vita során Sir William Line kincstár

kormányzó szemére vetette a tagoknak, hogy az amerikai trösztök megvásárolták őket. A kincstári kormányzó ama megjegyzése; hogy a Standard Oil Company a képviselők többségét kezében tartja, nagy felháborodást és viharos jeleneteket idézett fel, úgy hogy az ülést el kellett halasztani.

Hivatalos hírek.

Kitüntetések a Mávnál. A hivatalos lap legutóbbi száma a következő kitüntetéseket közli:

Személyenkörüli magyar miniszterem előterjesztésére a hazai ipar terén kifejtett kiváló munkásságuk elismerésül **Vajkay Károly** miniszteri tanácsosnak, a magyar államvasuti vasgyárak központi igazgatójának Lipót-rendem lovagkeresztjét díjmentesen, **Dvorák Hubert** főfelügyelőnek, magyar államvasutak gépgyára mozdonyépítési szakosztálya főnökének, **Temmer Adolf** felügyelőnek, a magyar államvasutak gépgyára mozdonyépítési műhelyfőnökének, **Stein Sándor** felügyelőnek, a magyar államvasutak gépgyára mozdonyszerkezési ügyosztálya főnökének **Ferenc József**-rendem lovagkeresztjét, **Márz Gyulának**, a magyar államvasutak gépgyára mozdonyépítési műhelyében alkalmazott főművezetőnek, **Ledacs Kis Istvánnak**, a magyar államvasutak gépgyára mozdonyszerkezési ügyosztályában alkalmazott főellenőrnek a koronás arany érdemkeresztet, **Róth Rezső** és **Gaidusek Jánosnak**, a magyar államvasutak gépgyára mozdonyépítési műhelyében alkalmazott művezetőknek a koronás ezüst érdemkeresztet és végül **Randt János**, **Menesdorfer Gusztáv**, **Lovászi G. Vozny József**, **Kühl Károly**, **Seidl Patrik**, **Tóth Árpád**, **Kulinka Lajos**, **Konecsny Ferenc**, **Nyitrai Ferenc**, **Kürmesz Károly**, **Hirsch József**, **Tószaki Mihály**, **Szabó Miklós**, **Babiak György**, **Hlad Ferenc**, **Polzovics János** és **Prohászka Istvánnak** államvasutak gépgyáraiban alkalmazott munkásoknak érdemkeresztet adom!

Kelt Bécsben, 1908. évi április hó

FERENC JÓZSEF

Zichy Aladár gróf s.

Továbbá Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó évi április hó 10-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával **Binder Jenő** rozsnyói lakosnak, kattowitzi bánya- és kohómű részvénytársaság bányai igazgatójának, a bányászat és kohászat terén félévszázadon át kifejtett buzgó és hasznos tevékenysége elismerésül a koronás arany érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Kinevezések. A pénzügyminiszterium vezetésével megbizott m. kir. miniszterelnök **Schick Zs. Leó**, **Gerinczy Pál**, **Gröbel Emil** és ifj. **Fényes Gyula** okleveles bányai, illetve fémkohómérnökük, ideiglenes minőségű bányagyakornokokat az állami szolgálatban véglegesítve, tisztjelöltekévé nevezte ki.

Halálozás Kásonjakabfalvi **László József** volt bányavezérigazgató életének 74. évében 1908. április 15-én Kolozsvárról elhunyt.

Szerkesztői üzenetek.

B. K. A beküldött cikket helyszüke miatt csak a legközelebb megjelenő számok egyikében közöljük. Együttal felkérjük, hogy közhasznú szakcikkeivel többször sziveskedjék bennünket felkeresni.

A szerkesztésért felelős: **Apsay V. János.**

PIUS PIRINGER
BÁNYA ÉS-ALAGÜT-LÁMPAGYÁR
GRAZ, Strauchergasse 16. A

ajánlja eddig felülmulhottan győrtmányait.
Viszontárisítónak kedvezmény-Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Heinrich Exner,

Baumaterialien-Handlung

Lagerplatz und Kontor BERLIN NO. 55,

Elbingerstr. 61-64, an d. Greifwalderstr. Tel. Amt VII, 2683

Grösstes Lager in sämtlichen

alten Baumaterialien für Haus-, Villen und Fabrikbauten.

Enorme Auswahl in

fast neuen modernen Türen und Fenstern jeder Art.

Torvege, Schaufenster, Ladentüren in jeder Grösse.

Gartengitter, —|— Träger, L-, U- und Z-Eisen.

Ralen, Kant- und Kreuzhölzer, Dachschalung, Fussböden, alt und neu.

Dachschiefer, Granitstufen sowie jegliches andere Baumaterial zu billigsten Preisen.

J. POHLIG A. G. Kölnben,

épít harminc év óta

sodrony-kötélpályákat,

a legjobb kivitelben.

Több mint 1700 berendezést szállított 15—18, 20, 35 és 43 kilométer hosszban is.

Magyarországi
képviselő:

PÁRIS OSZKÁR, Budapest

VII., Damjanich-utca 51. szám. TELEFON 82—16. SZ.

Hammer-, Hacken-, Bell-, Axt-
etc. Stilen,

in allen nur dankbaren Formen und Grössen.

Grösstes Lager der Continents.

Grösstes Specialgeschäft der Branche

Muster und Preise auf gefl. Anfrage

Hamburg 1/c. **MOMME O. MOMSEN.**

Dus tartalmu

mangánércbányát

keres megvételre készpénz fizetés mellett
előkelő kereskedelmi ház. Érdeklődők for-
duljanak sürgösen lapunk kiadóhivatalához.

Pap Aurél

okl. magán b. mérnök

irodája

NAGYVÁRADON

Vizvezeték-utca 36/b sz. a.

Elvállalja minden e szakba vágó

munkák elvégzését.

Elvállalok nevezetesen: kül- és bányaméréseket, három-
szögeléseket, lyukasztási méréseket adományozási mé-
réseket, térképek és kérvények szerkesztését, zártkutat-
mányok fektetését és bejelentését, idegen bányák meg-
vizsgálását, szakvélemények megadását, bányavétel és
eladás közvetítését, bánya és erdei vasutak építést,
allisztek által vezetett bányauzemek időnkénti megtekint-
ését s ellenőrzését, kutatások vezetését stb. stb.

Az igen tisztelt szakközönség
szives pártfogását ez uton kéri

PAP AURÉL

okl. m. b. mérnök.

BURMEISTER C. CHAMOTTE-GYÁR HALBSTADTBAN (ezelőtt C. KULMIZ).

Egyesítve az Egyesült Chamotte-gyárakkal m. Sz.
(ezelőtt C. Kulmiz) Saarauban és Marktredwitzben

Számos kiállításon ki-
tűntetést nyert.

Mindennemű tűzálló-termények; Chamotte-kövek; kvarc- és silica-kövek, magassfoknak (hoch-basische) (védjegy XX) és magas savfoknak. Különleges kövek nagyolvasztók és Martin-kemencékhez; üstkövek, tűzálló anyag acéltégelyekhez és hasonló legmagasabb igényeknek megfelelő anyag; Chamottelisztt acélöntéshez; tűzálló acéltégelőkövek 0-8 fajsúlyig, pl. léghevítő vezetékek kifalazásához; püszén-alakkövek, széntéglák a megkívánt mérték szerint, agyaghozzáadás nélkül, keményen sajtólva, megfelelően égetve, nagy olvasztókhoz. Alakkövek, görbék, hevítő-retorták (Muffeln). A kohászati, légszesz- és vegyi iparágaknál használt mindennemű teljes kemencék szállíthatnak; különösen teljes nagyolvasztók léghevítővel, görbe- és mészkemencék. — Fenti különlegességekben gyakorlott köművesek rendelkezésre állnak.

Alapított 1850-ben.

Évi termelőképesség: 100 millió kilogramm alakos égetett Chamotte-áru.

1000 munkás.

Az elszállítás Halbstatban, Saarauban és Marktredwitzben a gyár saját vágányain esetleg vizen Boroszlóbból gondosan eszközöltetnek

Sürgöncim: —
„Feuerfest“ Halbstadt.

Fénykép nagyításokat

akármilyen fénykép után, legszebb kivitelben, 55—68 cm. nagyságu

diszes Passepartoutban 5 kor.-ért
olajban színesen 10 koronáért

küldünk csomagolással együtt.

Képviselők mindenütt felvételnek:

„RAFAEL“ fényképnagyító és
festészeti műterem
BUDAPEST, VII/22.

GEBRÜDER FROMME WIEN, XVIII. Herbeckstrasse 27.

Werkstätte mathematischer
Präcisions-Instrumente

Gruben-Präzisions-Boussoletheodolite. Gruben-Instrumente, Taschen-Grubenboussole-Instrument Preis fl. 67.— in verschiedenen Grössen, Gruben-Latten und Stäbe, Verziehschrauben und Schnüre, Compassé, Gruben-Regel-Transporteure, Phantographie schwebendes System.

Illustrierte Preisverzeichnisse gratis und franco.

General Vertreter:

von Karl Zeiss in Jena.

Lager von plastisch wirkenden Zeissfeldstechern

Magy. kir. állami vasgyárak központi igazgatósága

Budapesten, Kőbányai-út 13-23. sz.

Sürgöncim: „ÁLLAMI VASGYÁRAK BUDAPEST“.

Telepek: Budapesten, Diósgyőrött, Vajdahogyadon,
Zólyom-Brezón és Kudsíron.

A budapesti gyárban 1144 lóerő, 2850 munkás, a diósgyőri gyárban 7000 lóerő 5600 munkás, a vajdahogyadi gyárban 1374 lóerő, 1800 munkás, a zólyombrezói gyárban 3765 lóerő, 2900 munkás, a kudsíri gyárban 280 lóerő, 480 munkás.

Mozdonyok, lokomobilok, arató-, fűkaszázó- és cséplőgépek, utimozdonyok, szalmakaszalozók, kukoricamorzsolók, és egyéb gazdasági gépek, vasuti vizállomási berendezések, gőzkazánok, sajtolt villamos kocsik-keretlemezek, teljes lokomotív és vasuti kocsik kerékpárok, kerékvázak és tengelyek, vontatós rudak, kovács- és acélöntvényű hajós gépkatapultok, téglacélöntvények, alakos acélöntvények, különféle nyersvas és vasöntvények, szegecsek, csavarok, csavarkulcsok, tűzálló anyag- és chamotteárak. Hidak, vasszerkezetek, vasuti sinek és sinkapcsoló-szerkezetek, teljes vasuti váltók, keresztvezések, vastartók, kereskedelmi vasak, lemezek, hidláncok, rúgóacél, kőfúróacél, reszelőacél, kocsirúgóacél, vágóacél, fenő-, brescian-, azralon- és durvaacél, sziklavésők, gazdasági szerszámok, különféle acélszerszámok, állók stb. acéltövedékek, vontatós hengerelt, kazán-, forró- és furócsövek ónozáva és galvanizálva, öntött vascsövek. Vizgázhegesztési eljárással előállított gőzvezetési, vízvezetési és csatornázási csövek és csatornázási csövek szab. kötőkarimákkal vagy hengerelt karimákkal, mindennemű bányacsövek, elektromos vasuti vezetékhez és világító testekhez való árbocok, hajóárbocok, vitorlarudak (Raaen), árbocszárak (Stengen), árbocszálkák (Spieren), póznák (Bäume), alagsövek, vízlégcsövek (Speigeltrohre), üreges mozgó hajódarúk (hohle Davits), tengeri uszorok (Meeresbojen) vízépítésekhez, hidjármokhoz és partbiztosítási falakhoz alkalmas csövek, melyek vízerővel a földbe nyomtatván és felülről cementtel kiöntésvén, olcsóbbak és tartósabbak mint a kőfalazatok, olaj-, légszesz- és légnymási tárgyak 200 atmoszféra és azon felüli belső légnymásra, torpedó-légnymók, cellulose cukor- és szappanfőzőüstök, egészen hegesztett üzemi kazánok és mozdonykazán-köpenyek, malomdobok, retorták, központfutók, vegyészeti és ezzel rokoniparok céljaira szolgáló készülékek stb.

A „Bányászati Évkönyv“ megjelenése!

„A Bánya“ rövid pályafutása alatt is megmutatta, hogy a magyarországi bányatulajdonosok és bányászat érdekeit mindenkoron a legmelegebben karolta fel, s most egy hézagpótló munkával óhajtja a magyar bányászat ügyét úgy idehaza, mint külföldön előmozdítani.

E célból „**Bányászati Évkönyv**“ címmel egy 300 oldal terjedelmű $\frac{1}{8}$ ad rét nagyságú illusztrált szakkönyvet adunk ki, mely tartalmazni fogja

1. A rendes naptári részt.
2. A m. kir. pénzügyminiszterium bányaosztályvezetőinek, a m. kir. geológiai intézet karának, a bányakapitányok, bányatanácsosok, bányabiztosok, a bányászati akadémiai tanári karának és előkelő hazai bánya-vállalatok igazgatóinak és vezetőinek fényképét és életrajzát.
3. A fontosabb ásványok ismertetését, különös tekintettel hazai viszonyainkra.
4. A bánya törvény fontosabb s gyakorlati rendelkezéseit és az eddig megjelent s a bányászatra vonatkozó nagyobb jelentőségű miniszteri rendeleteket.
5. A magyarországi és a külföldi bányászat összehasonlítását.
6. Az összes magyarországi bányatársaságok pontos címét és az alkalmazottak pontos névsorát.
7. Legújabb bányászati berendezések, gépek és szabadalmak leírását és fényképét.

A mint ezen vázlatos programmunkból látható, a „**Bányászati Évkönyv**“ minden igényt ki fog elégíteni.

A „**Bányászati Évkönyv**“ minden év szeptemberében jelenik meg s bolti ára csupán

==== **4 korona** ====

A megrendelések alanti címre eszközözlendők.

Hazafias üdvözlettel

Telefon 23—33.

A B Á N Y A

szerkesztősége

Budapest, VI., Balszínház-u. 8.
(Az operával szemben.)

Megrendelési-ív.

Alulírott ezennel megrendelem a „Bányászati Évkönyv“-et és kötelezem magamat azt a megjelenéskor átvenni 4 korona árban.

N é v	Foglalkozás	L a k h e l y	Hány példány

LOSSINSZKY IMRE

okleveles gépészmérnök műszaki irodája

BUDAPEST, V. KERÜLET, LIPÓT-KÖRUT 7. SZÁM.

Telefonszám 64—72.

Postatakarékp. cheque és clearing 15657. — Folyószámla:
„Hermes“ Bank Budapest. — Lámpaműhely-telefon 2—16

Táviraticim LOSSIM.

Nagyfényerejű
szabadalm.

„Unicum“ petróleum izzólámpák

egyedüli gyártása és el-
árúsítása A jelenkor leg-
jobb és legolcsóbb világi-
tása. 1000 gyertyafény óránként 11,5 fillérbe kerül. Pótolja a villamos izzólámpát. Bármely petróleummal ég. Hordoz-
ható, bárhol felállítható és bárki által kezelhető. Bányák, gyárak, gyártelepek, rakhelyek, műhelyek, gazdasági
udvarok, kerthelyiségek, fürdő- és forrástelepek stb. stb.
számára.

Szabadalmazott **„Zenit“** Invert gázégő.

Ideális gázvilágítás! A „Zenit“-égő régen
érezett hiányt pótol a
gázvilágítás terén, amennyiben ezen égővel felény
gázfogyasztás mellett ugyanolyan intenzív fényt kapunk,
mint a közönséges Auer-égővel. A „Zenit“-égő óránként
60 l. gázfogyasztás mellett 60 normál gyertyafényt ad,
tehát a közönséges Auer-égővel szemben

50%-os gázmegtakarítást eredményez.

A „Zenit“-invert-égő kétféle nagyságban készül:

A-jegyű 60 normál gyertyafényű 60 l. óránkénti gázfo-
gyasztás mellett. — B-jegyű 90 normál gyertyafényre 100
l. óránkénti gázfogyasztás mellett.

A „Zenit“ invert-égő ára:

Asztali lámpa állvánnyal (lásd ábrát) A-jegyű 20.— korona, B-jegyű 22.—
kor. Fali- vagy csillár-lámpa A-jegyű 10.— kor., B-jegyű 12.— korona.

Folytonégő töltőkályhák

Különösen magyarországi szénre!

Feyér Gyula, okleveles gépészmérnök, tanár szabadalmazott rendszere szerint.

Nincs szükség drága külföldi szénre!

Fűtsünk olcsó hazai szénrel!

50%-os költségmegtakarítás!

Alkalmazásban vannak már: Budapest
Városi Villamos Vasút, Technológiai Iparmúzeum,
M. kir. államvasutak főműhelye, M. kir. Honv.
Miniszterium, Nagykárolyi szinkör, Katonai közp.
ruhatár, Váczi városház, Nagyvárad hadapród-
isk., Schlick-gyár, Danubius hajó- és gépgyár stb.

Mun ácsi-féle szab.

takaréktüzhelyek egyedüli gyártása és elárúsítása.

Bármely tüzelőanyaggal fűthetők! 35—40% költségmegtakarítás!

Teljes egészükben magyar ipar!